

3. संज्ञानात्मक चिकित्सा की व्याख्या कीजिए। वर्णन करें कि यह कैसे ड्रग के दुरुपयोग को प्रबंधित करने के लिए काम करता है ?
4. सामाजिक प्रबंधन क्या है ? बताएं कि ड्रग के दुरुपयोग के प्रबंधन में समूह चिकित्सा और पर्यावरणीय हस्तक्षेप किस प्रकार मदद करता है ?
5. ड्रग के दुरुपयोग के उन्मूलन में निगरानी किस प्रकार महत्वपूर्ण भूमिका निभाती है ? मूल्यों को आकार देने और सक्रिय जीवन की व्याख्या करें।
6. ड्रग के दुरुपयोग की रोकथाम में अपने परामर्श और प्रेरक भाषण के साथ कैसे शिक्षक एक रोल मॉडल के रूप में महत्वपूर्ण भूमिका निभाता है, इसका वर्णन करें।
7. क्या आप मानते हैं कि मादक द्रव्यों के विज्ञापन पर संघर्ष आवश्यक है ? विस्तार में व्याख्या करें।
8. एन.डी.पी. अधिनियम क्या है ? ड्रग के दुरुपयोग को नियन्त्रित करने में कानून का सख्त पालन प्रमुख बिंदु कैसे है ?

**Exam. Code : 112501
Subject Code : 1101**

Bachelor of Physical Education and Sports (B.P.E.S.)

**Part—I
DRUG ABUSE : PROBLEM, MANAGEMENT
AND PREVENTION
Paper—VIII**

Time Allowed—2 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— There are *eight* questions of equal marks. Candidates are required to attempt any *four* questions.

1. What is the meaning and nature of Drug Abuse ? Describe the consequences of Drug Abuse in family and for individual itself.
2. How does Drug Abuse have a large impact on employment ? Discuss in detail.
3. Explain Cognitive Therapy. Describe how it works to manage drug abuse.
4. What is Social Management ? Explain how group therapy and environmental intervention helps in the management of drug abuse.
5. How supervision plays an important role in the elimination of Drug Abuse ? Explain shaping values and active scrutiny.

6. Describe how teacher plays vital part as a role model with his/her counselling and motivational speak in the prevention of drug abuse.
7. Do you think that restraint on advertisement of drugs is important ? Explain in detail.
8. What is NDPs Act ? How strict enforcement of law is major point in controlling of drug abuse ?

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :- ਕੁੱਲ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅੰਕ ਹਨ। ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ।

1. ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ ? ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਖੁਦ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
2. ਨਸ਼ੀਲਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ? ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
3. ਬੋਧ ਥੈਰੇਪੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਦੱਸੋ ਕਿ ਇਹ ਨਸ਼ੀਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ?
4. ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੀ ਹੈ ? ਦੱਸੋ ਕਿ ਸਮੂਹ ਥੈਰੇਪੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਦਖਲ ਕਿਵੇਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

5. ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਿਵੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ ? ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
6. ਅਧਿਆਪਕ ਨਸ਼ੀਲਾਂ ਦੀ ਰੋਕਸਾਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਕਚਰਾਲ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਵਜੋਂ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਕਿਵੇਂ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ? ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
7. ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ੀਲਾਂ ਦੇ ਇਸਤਿਹਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ? ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ।
8. ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਅਧਿਨਿਯਮ ਕੀ ਹੈ ? ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਕਿਵੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਿਦੂ ਹੈ ?

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਆਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕੇ ਸਮਾਨ ਅੰਕ ਹਨ। ਵਿਦਾਰਥੀਆਂ ਕੋ ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕਾ ਪ੍ਰਯਾਸ ਕਰਨਾ ਆਵਸ਼ਯਕ ਹੈ।

1. ड्रग के दुरुपयोग का अर्थ और स्वरूप क्या है ? स्वयं व्यक्ति के लिए और परिवार में ड्रग के दुरुपयोग के परिणामों का वर्णन करें।
2. ड्रग के दुरुपयोग का रोजगार पर व्यापक प्रभाव कैसे पड़ता है ? विस्तार में चर्चा करें।